

Handreiking 'Vitale coalities'

Deze handreiking 'vitale coalities' geeft een samenvatting van de verkenningen van de Denktank Lokaal Gezondheidsbeleid onder leiding van de gemeentesecretaris van de gemeente Oldenzaal. Het laat vanuit de lokale praktijk zien op welke wijze gezondheid, en vooral gezond gedrag van burgers wordt gestimuleerd met gemeentelijke beleidsterreinen. Met andere woorden: hoe gemeenten lokaal gezondheidsbeleid nu al betekenis geven in, en verbinden met, andere beleidsterreinen en lokale partners. Dit ter illustratie, maar vooral ook ter inspiratie. Er zijn al vele 'vitale coalities' die gekoesterd en nog verder doorontwikkeld kunnen worden. Met bijna dezelfde middelen is ook gezondheidswinst te genereren. Met dank aan de inzet, enthousiasme en maatschappelijke betrokkenheid van Hennie van Rinsum, Gemma Tenniglo, Han Reimerink, Petra Pover, Pim van Hulst, Erik Teunis, Henk Nijen Twilhaar, Bert Oudenaarden en Betty Sibbel.

Het is nu aan de Twentse gemeenten om, eventueel met ondersteuning van GGD Twente, coalities binnen de gemeentelijke organisatie op te sporen en verder uit te bouwen en te benutten voor het verbeteren van de gezondheid van haar burgers. Van elkaar leren en elkaar motiveren zijn hierin belangrijke pijlers. Dat is de opdracht van deze regionale nota Lokaal Gezondheidsbeleid; **Vitale coalities, betere gezondheid, meer participatie.**

Prioriteiten	Onderdeel van	Vitale coalities	Gemeentelijke beleidsterreinen
Bewegen	Bewegen en Sport Sport en bewegen lift graag mee op wettelijke kader 'publieke gezondheid'.	Onderwijs Sluit aan bij het onderwijs door samen in te zetten op een vakleerkracht in de gymlessen (BO/VO) met behulp van stimuleringsregelingen (vanuit VWS of zorgverzekeraar 'Ik lekker Fit'/BO) eventueel in combi met smaaklessen. School als setting is essentieel/belangrijk, omdat 1. bereik alle kinderen en 2. vindplaats problemen (vroegsignalering). Leerlingen die goed in hun vel zitten, leveren betere schoolprestaties. Doen mee. Maak samen afspraken over gebruik schoolplein door de buurt. In Amsterdam heeft gemeente geïnvesteerd in het eenvoudig opleuken van schoolpleinen door middel van aansprekende, uitdagende belijning. (hufferproof).	- Sport - Onderwijs(huisvesting) - Jeugd/Publieke gezondheid - JGZ (GGD) - zie boven - Ruimtelijke Ordening

		<p>Inventariseer met behulp van een vragenlijst (aangereikt door Twente in Balans/GGD Twente) welke gezondheidsactiviteiten in het onderwijs, op school, plaats vinden. En stel op basis hiervan lokale prioriteiten in samenspraak met de scholen.</p> <p>Sportverenigingen Breng kinderen in het BO/VO (kinderopvang/peuterspeelzaal) op een aansprekende manier in contact met het aanbod van sportverenigingen. Stimuleer verenigingen om te komen tot alternatieve vormen (als vervanging voor therapie). Sluit eventueel aan bij naschoolse activiteiten. Beloon verenigingen voor innovatie en maatschappelijke betrokkenheid. (voorbeeld Gemma)</p> <p>Gezonde Sportkantine Ontwikkel het alcoholbeleid (onder de 16) in sportkantines door (via doorstart/doorontwikkeling Happy Fris) in de context van de Drank Horeca Wetgeving. (Borne voorbeeld)</p> <p>Accommodaties/velden Stimuleer sportverenigingen hun onderkomen open te stellen voor andere gebruikers, bijvoorbeeld voor kinderopvang, scholen, ouderenbonden, lokaal welzijn.</p> <p>Speelsterreinverenigingen/Cruyff- en Krajicekveldjes Benut dit soort verenigingen en velden als springplank voor allerlei bewegingsactiviteiten in wijk en buurt. Stimuleer vrijwilligerswerk en burgerinitiatieven hierom heen. Zet voorbeeld een ontwerpwedstrijd voor een duurzame sport- en speleplek uit en creëer op deze wijze nieuwe impulsen voor publiekprivate samenwerking. Zie voor nog meer inspiratie www.kindvriendelijksted.nl (gelinkt aan de VNG-website).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jeugd/Publieke Gezondheid - Onderwijs - JGZ en Gezondheidsbevordering (GGD) - Sport - Sportaccommodatie - Onderwijs(huisvesting) - Gezondheidsbevordering (GGD) - Sport - Integrale Veiligheidszorg - Verslavingszorg (Wmo) - JGZ en Gezondheidsbevordering (GGD) - Sport - Sportaccommodatie - Kinderopvang - Onderwijs - Ouderen (Wmo) - Jeugdbeleid - Welzijn - Sport - Welzijn - Jeugdbeleid - Publieke Gezondheid - Gezondheidsbevordering (GGD) - Ruimte
--	--	--	---

		<p>Sport en straathoekwerk/welzijn Zet met sport in op hangjongeren en overlast van jeugd. Stimuleer het welzijnswerk om samen met sportverenigingen tot een aansprekend en uitvoerprogramma's te komen. Met als voornaamste doel: vermindering overlast. Subdoel: meer bewegen = meer gezondheid.</p> <p>0de en 1ste verbinden Verbind 'bewegen, welzijn en eerstelijnszorg (huisarts, fysiotherapeut) met elkaar' (ketensamenwerking), door in te zetten op adequate doorverwijzing van fysiotherapie (beweegkuur) naar collectieve (beweeg- en ontmoetingsactiviteiten en v.v. Middel hiervoor: onderhouden relaties, netwerkvorming, sociale kaart. Voorbeelden gezamenlijke activiteiten: scootmobielcursus, valpreventie</p> <p>Jeugdgezondheidszorg Zet in op overgewichtprogramma's binnen JGZ door inzetten verpleegkundigen 'gezond gewicht' gericht op risicogroepen. Ouders meenemen. Grenzen stellen (eetgedrag) is bepalend in opvoeden. Per 01-0902012 kunnen kinderen uit heel Twente met overgewicht van het basisonderwijs (kinderopvang ?) verwezen worden naar deze verpleegkundigen.</p> <p>Sport- en beweegevenementen Zoek aansluiting bij dit soort evenementen door extra lokale 'beweegactiviteiten/impuls' in te zetten, te generen. Bijvoorbeeld de Kidsrun (voor basisscholen) bij de Marathon in Enschede of wandelgemeente van het jaar (Rijssen-Holten) als springplank bij de aanvraag 'beweegimpuls'.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Integrale Veiligheidszorg - Welzijn (Wmo) - Sport - Jeugdbeleid - Publieke Gezondheid - JGZ en gezondheidsbevordering (GGD) <ul style="list-style-type: none"> - Sport - Publieke Gezondheid - Ouderen (Wmo) - Welzijn - Verkeersveiligheid (w.b.scootmobielcursus) - Gezondheidsbevordering (GGD) <ul style="list-style-type: none"> - Jeugdbeleid - Jeugdgezondheidszorg/ Gezondheidsbevordering (GGD) - Publieke gezondheidszorg - Sportbeleid - Welzijn/- Wmo <ul style="list-style-type: none"> - Sport - Onderwijs - Jeugdbeleid - Publieke Gezondheid - Welzijn - Gezondheidsbevordering (GGD)
--	--	---	--

		<p>Leerlingenvervoer Onderzoek of er alternatieven zijn voor het busvervoer of OV-vergoeding; denk daarbij aan 'fietsvergoeding', eventueel in combinatie met fietsbegeleiding of aan collectieve opstapplaatsen (Duitsland). Deze opstapplaatsen impliceren een langere aanlooproute. (= meer bewegen). Daarnaast wordt met deze alternatieven zelfstandigheid en weerbaarheid bevorderd. (parallele belangen)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Leerlingenvervoer - Jeugdbeleid - Welzijn - Wmo
Voeding	Sport en Bewegen	<p>Continue rooster op scholen Het continuooster op scholen biedt perspectief om 'voedingsleer' samen (onderwijs – gemeente) extra impulsen te geven. Eventueel in samenwerking van een bakker, supermarkt en groenteboer, restaurant. (Publiek Private Samenwerking/PPS)</p> <p>Water op school Stimuleer water drinken op school (BO/VO) door navulflesjes (met mooi logo) uit te reiken en een 'altijd fris water'-kraan aan te sluiten. Logo's op flesjes van lokale bedrijven, supermarkten?</p> <p>Smaaklessen Stimuleer smaaklessen (in combinatie met beweegprogramma's) op scholen. Smaaklessen is het lesprogramma over eten en smaak voor de basisschool. Door te proeven, ruiken, voelen, horen en kijken verkennen kinderen hun eten. Smaaklessen gaan er van uit dat kinderen vanuit hun eigen interesse en nieuwsgierigheid leren bewuste en gezonde voedselkeuzes te maken. Smaaklessen bestaan uit 3 pijlers: smaak, eten en gezondheid en voedselkwaliteit. Combi's met bezoek aan moestuin en boerderij kan ook de invalshoek duurzaam onder de aandacht brengen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Onderwijshuisvesting (creatie van een keuken) - Jeugdbeleid - Welzijn (Wmo) - Publieke Gezondheid, - Jeugdgezondheid en Gezondheidsbevordering (GGD) - Jeugdbeleid - Welzijn - Publieke Gezondheid - JGZ en Gezondheidsbevordering - Sport - Publieke Gezondheid - Jeugdbeleid - JGZ en Gezondheidsbevordering (GGD)

		<p>Voeden = opvoeden Zet overgewichtprogramma's (inclusief bewegen en sport) in, en focus hierbij op risicogroepen. Focus op ouders. Grenzen stellen (ook voor eetgedrag) is bepalend in opvoeden. In samenwerking met scholen en kinderopvang?</p> <p>Gezonde Schoolkantine "Iedere school is wettelijk verplicht om in 2015 een 100% Gezonde Schoolkantine te hebben". De overheid wil dat alle schoolkantines in 2015 100% gezond zijn. Veel docenten en directies zijn hier blij mee, want dit maakt gezond kiezen voor leerlingen gemakkelijker. Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het aanpassen van de schoolkantine. Maak als gemeentelijke overheid in samenspraak met lokale partners gebruik van dit moment!</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jeugdbeleid - JGZ en gezondheidsbevordering - Onderwijs - JGZ en gezondheidsbevordering (GGD)
<p>Verbinden 0de en 1ste lijn</p>	<p>Hulpstructuur zorg in de wijk</p>	<p>Voorliggende voorzieningen Concretiseer op lokaal niveau wat voorliggende (collectieve) voorzieningen zijn. Een algemeen gebruikelijke voorziening wordt in Wmo-termen een voorliggende voorziening genoemd. De vraag die hierbij centraal staat is hoe kunnen we meer focussen op de context van 'de kanteling' in de Wmo; burgers niet te snel in zorg brengen, maar inzetten op ondersteuning door het bieden van collectieve preventieve voorzieningen (welzijn, sport en ontmoeten) en kracht uit de samenleving. Dat betekent dat we nog meer richten op zogenaamde beschermende factoren¹ die veerkracht genereren. Samengevat: Hoe kantelen we lokaal van lichte ondersteuning naar algemene voorzieningen, zoals ontmoeting- welzijn- en bewegingsactiviteiten, waarbij kennis van 1ste (en 2de lijnszorg) wordt benut. En hoe brengen we deze voorzieningen op lokaal niveau op aansprekende wijze in kaart voor professionals en burgers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wmo beleid en uitvoering - Publieke Gezondheid - Welzijn - Sport - Ruimtelijke Ordening en Groen (inrichting buurt) - Gezondheidsbevordering (GGD)

¹ Werk en zinvolle dagbesteding zijn belangrijke beschermende factoren.

		<p>Burger centraal Gezondheidsproblemen voorkomen en gezondheidsrisico's tijdig onderkennen en aanpakken. Dat doen we vanuit verschillende stelsels: Zorgverzekeringswet, AWBZ, Wmo, Wet publieke gezondheid. Maar mensen weten niet of ze een Wmo-probleem hebben, of een 'Zorgverzekeringswet-aandoening'. Ze hebben een probleem dat opgelost moet worden! Zorgnetwerken in de buurt (dichtbij) kunnen een knooppunt (netwerk) worden dat stelstel verbindt en instituties overstijgt. Daarvoor is nodig dat publieke gezondheid (preventie), maatschappelijke ondersteuning en eerstelijnszorg elkaar goed weten te vinden. Samen met de klant, binnen en buiten het gemeentehuis, met de burger meedenken en werken aan een oplossing vanuit de blik van de burger. Publiek – private (instellingen) samenwerking is hierbij noodzaak. Het convenant gemeente Enschede – Menzis is hiervan een aansprekend voorbeeld.</p> <p>Voorkomen overbelasting van mantelzorg/informele zorg (doel = uitstel voorkomen inzet formele zorg) Te denken valt aan coalitie met huisartsen en case-managers dementieketen; lokaal verbinden welzijn-mantelzorgondersteuning; coalitie met lokale verenigingen binnen mantelzorgproject 'binnen boord' van Arcon; coalitie met huisartsen binnen 'module kwetsbare ouderen'. Het idee om te komen tot buurtvoorzieningen in de vorm van buurthuis kamers zou hierin ook assen.</p> <p>Zorgloket/Decentralisatie begeleiding Maak 'gezondheid' één van de te bespreken levensgebieden binnen het keukentafelgesprek. Onlangs is besproken in Twentse Wmo geledingen dat niet meer wordt uitgegaan van verzekerde rechten, maar van adequate oplossingen. Om met de groep (kwetsbare) burgers hierover in gesprek te gaan, vraagt veel van de door de lokale overheid ingestelde loketmedewerker en de aan te stellen regisseur uit bestaande functies/organisaties, zoals Mee Twente. Deze medewerkers dienen goed ingevoerd te zijn. Vaak hebben zich veel problemen bij burgers gestapeld. In dit soort gesprekken dienen alle levensgebieden aan bod te komen. Ook specifieke aandacht voor gezondheid, leefstijl en preventie. Aanpak van gezondheidsproblemen is vaak niet het eerste om aan te werken. Andere levensgebieden, zoals veiligheid (in het</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wmo beleid en uitvoering - Communicatie (<i>laaggeletterdheid</i>) (rol burger laten mee kantelen) - Welzijn - Publieke gezondheid - Sport - Gezondheidsbevordering (GGD) <ul style="list-style-type: none"> - Wmo beleid en uitvoering - Welzijn - Publieke gezondheid - Gezondheidsbevordering (GGD) <ul style="list-style-type: none"> - Beleidsterrein Wmo - Uitvoeringspoot Wmo (sociale dienst) - Communicatie (<i>richten op laaggeletterdheid</i>) (aanspreken burger) - Publieke gezondheid - Gezondheidsbevordering (GGD)
--	--	---	---

		<p>gezin), wonen, schulden, werk, opvoeden, naar school, hebben prioriteit. Wanneer hier rust is gecreëerd kan op gezondheid (i.c. aan bewegingsactiviteiten, sporten, stoppen met roken) worden ingezet.</p> <p>Leerplicht en de keten schooluitval Zet in op de keten schooluitval door leerplicht en jeugdgezondheid met elkaar te verbinden. In Twente is er een regionale inzet van de schoolarts op dit terrein. Dit wordt vooral ingezet bij de VO scholen. Er wordt gewerkt met een verzuimkaart en bij een bepaald frequent schoolverzuim wordt de schoolarts ingezet. Deze kan met zeker gezag adviezen geven aan leerlingen en ouders. En waar nodig tijdig de huisarts inschakelen en doorverwijzen naar bijvoorbeeld het Algemeen Maatschappelijk Werk Er kan aangesloten worden bij risicogroepen. De werkwijze werkt drempelverhogend voor ongeoorloofd verzuim en leidt tot vroegtijdige opsporing van problemen. In Enschede wordt ook het primair onderwijs meegenomen in deze werkwijze.</p> <p>0de en 1ste lijnszorg onder één dak Biedt een aantrekkelijke vestigingslocatie aan, waardoor verbinding door bundeling huisvesting (gezondheidscentrum, kulturhus etc.) mogelijk is. Faciliteren door aanbieden goede vestigingslocatie/bouwlocatie.</p> <p>Relatie JGZ – huisartsen Verbind de JGZ-arts en de huisarts met elkaar (ketensamenwerking), door in te zetten op doorverwijzing v.v. Middel hiervoor: onderhouden relaties en netwerkvorming. Men moet elkaar kennen om adequaat gebruik te maken van elkaars functie en capaciteiten. Huisarts moet niet alleen opstuwen in de keten, maar juist ook downsizen. Terugleggen in de 0^e lijn, in de breedte bij andere disciplines in de 1^e lijn. JGZ kan in bepaalde gevallen via CB-arts om de Huisarts heen verwijzen naar 2^e lijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Leerplicht - Jeugdbeleid - Publieke Gezondheid - JGZ (GGD) - Ruimtelijke ordening - Wmo-beleid - Publieke gezondheid - Wmo (zorg) - Jeugdbeleid - Publieke Gezondheid - JGZ (GGD)
--	--	---	---

		<p>JGZ en Jeugdzorg Verbindt preventie en zorg met elkaar; verbindt JGZ met Jeugdzorg. De transitie en daarop volgende transformatie van de Jeugdzorg is een voor gemeenten relevante en omvangrijke ontwikkeling. Gemeenten krijgen de regie over preventie en zorg op het terrein van Jeugd. De kracht van de Jeugdgezondheidszorg ligt specifiek bij risicoduiding en – beheersing en vooral tijdig signaleren (vroegsignalering) en opvoedingsondersteuning, zodat risico's (ook het terrein van jeugd en veiligheid) kunnen worden opgelost of verkleint met preventie en goedkopere oplossingen. Belang van de gemeente is dat beleid en uitvoering JGZ zorgt voor een tijdige interventie en hoge kosten (voor gemeenten) voorkomt. Pleidooi om inzet JGZ meer te verspreiden over de levensfase 0 – 19 jaar; en actief aan te haken bij ingrijpende levensgebeurtenissen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jeugdbeleid - Publieke Gezondheid - Integrale Veiligheidszorg (Veiligheidshuizen/justitie) - JGZ
Doegroen	Leefomgeving	<p>Wandel anders! Wandel door de eeuwen heen. Zet een wereldtijdpad uit, een beleef- en wandelpad door de gemeente. In Rijssen-Holten zijn in totaal 2012 bordjes (vanaf jaar 1 tot heden) langs route van 52 km in gemeente geplaatst met daarop info van wereldkundige, nationale, regionale en lokale gebeurtenissen. Voor meer info kijk op www.wereldtijdpad.nl</p> <p>Beweegtuinen met begeleiding van fysiotherapie (eerstelijnszorg) Creëer beweegtuinen in samenspraak met zorgpartners en potentiële gebruikers en stel ze open voor fysiotherapie en laagdrempelige bewegingsactiviteiten (welzijn). Focus op bewegen en ontmoeten. Beweegkuur 2.0?</p> <p>Speelplekken in de groene openbare ruimte (zie ook de vitale coalities onder 'Bewegen').</p>	<p>Gemeente Rijssen Holten met de beleidsterreinen Groen, RO, Sport en Toerisme, in samenspraak met provincie, EU en de Stichting Wereldtijdpad. (publiekprivate samenwerking)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welzijn, - Sport (met Sportservice Overijssel) - Publieke Gezondheid (met GGD) - Maatschappelijke ondersteuning - Groen/Ruimtelijke ordening <p>En lokale partners</p>

		<p><i>In gesprek over 'doegroen'</i> Ga met bewoners in gesprek over de inrichting van 'doegroen' in hun (gerenoveerde) wijk, buurt of kerkdorp, vooral om ideeën en wensen, maar ook hun betrokkenheid te inventariseren. Op basis hiervan met meerdere gemeentelijke beleidsterreinen, met bewoners en met bijvoorbeeld de woningcoöperatie (of andere private partijen) mogelijkheden verkennen, waarbij ontmoeten en bewegen in de wijk voor meerdere generaties uitgangspunten zijn.</p> <p><i>Een groene agenda</i> Creëer een 'groene agenda' door deel te nemen aan een competitie. In de gemeente Wierden krijgt 'doegroen' een extra impuls door hun deelname aan de wedstrijd "Groenste dorp van Nederland" of te wel de Entente Florale 2012. In deze wedstrijd wordt publieke gezondheid, bewegen en groen' expliciet met elkaar te verbinden. De meerwaarde van groen is door Wierden in kaart gebracht in een speciaal boekje 'Entente Florale 2012, <i>samenvatting van het groenbeleid van de gemeente Wierden</i>'.</p> <p><i>Recreatie en Toerisme</i> Maak gebruik van het wandelpaden/fietsrouten netwerk in Twente om bewegen (bijvoorbeeld voor Woon – Werk) te stimuleren. Aanbod niet alleen voor toeristen van buiten Twente (economische insteek) interessant, maar ook voor Twentse burgers. Laagdrempelig aanbod. Meer bewegen = meer gezondheid en welbevinden. Daarom de Fiets- en/of wandelkaart en nu ook bijbehorende 'app' onder de aandacht brengen van Twentse burgers.. http://www.regiotwente.nl/algemene-informatie/persberichten/294-lancering-twente-landgoed-van-nederland-app</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Groen, - Ruimtelijke ordening, - Maatschappelijke ondersteuning, - Publieke gezondheid, - Jeugdbeleid, - Ouderenbeleid <ul style="list-style-type: none"> - Groen, - Ruimtelijke ordening, - Toerisme - Sport - Publieke gezondheid (GGD) <p>Indirect betrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maatschappelijke ondersteuning, - Jeugdbeleid, - Ouderenbeleid <ul style="list-style-type: none"> - Recreatie en Toerisme - Sport - Publieke gezondheid - Gezondheidsbevordering (GGD)

Collectieve Preventie GGZ	Beperken gezondheidsrisico's	<p>Alcoholpreventie in combinatie met handhaving Doorontwikkeling Happy Fris (inclusief preventie)</p> <ul style="list-style-type: none"> Alcoholpreventie in combinatie met regelgeving (Drank en horecawetgeving). Doorontwikkeling van de vitale coalities binnen 'Happy Fris' (Publieke Gezondheid, Jeugd en Integrale Veiligheidszorg). <p>Continueren huidige samenwerking CP GGZ; bijstellen (regionale) maatschappelijke vraag op basis waarvan (zorg)partijen uitvoeren; suggesties voor vitale coalities:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zet de regionale samenwerking voort en zet in op veerkracht en weerbaarheid bij risicokinderen (risicogroepen). Niet zielig maken, maar sterker! Maatschappelijke stages vergroten blikveld van kinderen en maken kinderen betrokken en sterker. Maak hiervan gebruik. Benut de samenwerking 0de en eerstelijnszorg (inclusief welzijn) nog meer in de samenwerking op het terrein van CP GGZ. 	<p>Integrale Veiligheidszorg (invoering Drank- en horecawetgeving per 1 januari 2013) en Publieke gezondheid/Jeugd. GGD Twente (stafafdeling) En de uitvoeringspartijen.</p> <p>- Publieke gezondheid in Twentse gemeenten in samenspraak met hun collega's Wmo met ondersteuning van GGD Twente (stafafdeling).</p>
----------------------------------	-------------------------------------	---	--

Van belang bij het aangaan van 'vitale coalities':

- . **Weet wat er speelt!** Kwalitatieve (epidemiologie) en kwantitatieve (panels/gesprekken) gegevens zijn nodig als fundament;
- . Dialoog met de doelgroep en loslaten van institutionele belangen;
- . Aansluiten bij belevingswereld burgers (sociale marketing);
- . Gebruik positieve psychologie;
- . Aandacht voor goede communicatie.

Lopende brede (lokale) trajecten in Almelo en Enschede

Van belang zijn trajecten in een breder verband in Almelo en Enschede.

In **Almelo** is gestart met het traject 'het verschil maken' om invulling te geven aan de nieuwe rol van de gemeente (regisserende overheid) en de samenwerking met partijen in de stad te versterken. De gemeente heeft hiervoor een integrale visie opgesteld voor het sociale domein. Deze visie is aangevuld met adviezen en acties van betrokken partijen, waaronder Beter Wonen.. Dit heeft geresulteerd in de Sociale Agenda 2020. Sociale stijging en meer redzaamheid en aanspreken van talenten zijn hierbij belangrijke pijlers. In dit kader wordt ook actief op JOGG – Jongeren Op Gezond Gewicht.

In **Enschede** ontwikkelt zich het project Gezond en Veerkrachtig (partners: gem. Enschede, Menzis, UT, Trimbos, Kennispark, GGD) krijgt steeds meer vorm, inhoud en structuur.

Het project heeft een plaats gekregen in het bredere Convenant van Menzis en de Gemeente Enschede en kan daarmee ook rekenen op bestuurlijke borging bij twee belangrijke 'regie'-partijen. Het plan van aanpak is vastgesteld en op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een convenant van de belangrijkste partners. Er zijn vier thema's benoemd waarop werkplaatsen zich zullen gaan richten:

1. Meedoen of maatschappelijke participatie
2. Gezond en plezierig leven
3. Gezonde en plezierige omgeving
4. Toegankelijke en humane zorg.